

ספרי' - אוצר החסידים - ליובאוויטש

שער
שלישי

קובץ
שלשלת האור

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

בתרגום חפשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

שופטים

(חלק בט שיחה א)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וחמש לבריאה

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות
שבוע פרשת שופטים, ל' מנ"א-ו אלול, ה'תשפ"ה (א)

LIKKUTEI SICHOT
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2025
by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY®
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

שופטים

אכן „דין“ הוא ענין הכרחי לקיום העולם⁴, ולכן אין הקב"ה מוותר על הנהגה שהיא בסתירה ל„דין“⁵; אבל איך מתאים לומר⁶ „מכל מה שבראתי איני אוהב אלא את הדין“?

(ד) כיון שהמשל במדרש הוא ממי ש„הי' אוהב את הקטן יותר מכולן“, הרי מובן, שחביבותם של ישראל („עם שאני אוהב“), שמחמתה נותן להם הקב"ה את ענין ה„משפט“, היא בדוגמת החביבות דבן קטן דוקא. ומהאי טעמא הובא (בנמשל) דוקא הפסוק „כי נער ישראל ואוהבהו“ (ולא פסוקים קודמים ואף מן התורה: „מאהבת ה' אתכם“⁸), „כי אהבך

א. על הפסוק „שופטים ושוטרים (תתן לך)“ איתא במדרש רבה¹: „א"ר לוי, למה הדבר דומה, למלך שהיו לו בנים הרבה והי' אוהב את הקטן יותר מכולן והי' לו פרדס אחד והי' אוהבו יותר מכל מה שהי' לו, אמר המלך נותן אני את הפרדס הזה שאני אוהבו מכל מה שיש לי לבני הקטן שאני אוהבו מכל בני, כך אמר הקב"ה, מכל האומות שבראתי איני אוהב אלא לישראל שנאמר² כי נער ישראל ואוהבהו, מכל מה שבראתי איני אוהב אלא את הדין שנאמר³ כי אני ה' אוהב משפט, אמר הקב"ה, נותן אני מה שאהבתי לעם שאני אוהב, הוי שופטים ושוטרים“.

ואינו מובן:

(א) תכלית המשל הרי היא להוסיף ביאור בנמשל — מה מוסיף בנדון דידן המשל („למלך שהיו לו בנים הרבה כו' והי' לו פרדס אחד כו'“) על הנמשל?

ובכלל — מציאות זו, שדבר חביב ביותר ניתן למי שהוא אוהב ביותר — היא ענין פשוט שאינו מצריך שום משל!

(ב) לרוב הפשיטות — אינו מובן מהו „דומה למלך“ — הרי כן הוא אצל כל אדם?

(ג) איך מתאים לומר „מכל מה שבראתי איני אוהב אלא את הדין“?

(4) אבות ספ"א (הובא ביל"ש ריש פרשתנו): על ג' דברים העולם קיים כו'. וראה הנסמך בהערה 7.

(5) ראה בארוכה טור ריש חו"מ. וש"נ.

(6) ועוד: איך מתאים הביטוי „אהבה“ בנוגע לדין ומשפט (ע"ד השאלה בד"ה שופטים ושוטרים תרל"ג (קה"ת, תשט"ז) בנוגע ללשון „שמחה“ שנאמר בשייכות למשפט, ד„מהו השמחה כו'“).

(7) ראה טור שם בתחלתו (מפי' רבינו יונה). וראה פרישה שם בארוכה ד„אין שייך לומר שבשביל דין אמת ושלוה נברא העולם שהרי אינם אלא ביטול ושמירה מקלקול כו' אבל* אין להם** ית' בעצם אותם ג' שום כבוד או נחת רוח“ ע"ש.

(8) ואתחנן ז, ח.

(* כ"ה בדפוס ראשון (99א"מ תע"ב). ולפניו אבל אם (לכא"ו ט"ס) אין.
(** כ"ה גם בדפוס ראשון. וצע"ק.

(1) פ"ה, ז.
(2) הושע יא, א.
(3) ישעי' סא, ח.

יתירה אצל הקב"ה, יותר מכל מה שבראתי, ולכן שייך הוא דוקא ל"עם שאני אוהב". אשר על כן נמצא, שהשייכות ד"משפט" לישראל היא ביתר שאת משאר עניני תורה ומצוות.

אמנם טעם הדבר אינו מובן – מפני מה ישנה חביבות מיוחדת ל"משפט", עד שמהאי טעמא יש ל"משפט" שייכות לישראל יותר משאר עניני תורה ומצוות? – הרי לכאורה אדרבה, כנ"ל.

ועל זה מקדים ר' לוי את המשל מ"מלך שהיו לו בנים הרבה כו' והי' לו פרדס אחד כו'", והמשל מ"פרדס" הוא בדיוק ובהדגשה: החילוק שבין פרדס לשדה הוא, שבפרדס גדלים פירות, פרי העץ, "שאינן מוכרחים לצורך קיום החיות"¹⁷, ו"אינן אלא להתענג בהן"¹⁸ – ואילו בשדה גדלה (בעיקר) תבואה, שהיא מזון הכרחי "לצורך קיום חיותן"¹⁷.

ועי' משמיענו ר' לוי, שהנדון כאן אינו "משפט" בעלמא. משפט בכלל הוא ענין הכרחי לקיום העולם (כנ"ל), אלא שבנדון דידן המדובר הוא בסוג מיוחד של משפט, שהוא בדוגמת פרדס, המביא "תענוג"¹⁹ (ולכן מדגיש הכתוב "אני ה' אוהב משפט" – משום שענין הגורם תענוג קשור לרגש האהבה והחביבות).

(17) ב"י לטאו"ח סר"ז. וראה שו"ע אדה"ז שם.

(18) טור שם. וראה ב"י ושו"ע אדה"ז שם.

(19) ראה גם נתיבות עולם (להמהר"ל) נתיב הדין בתחלתו: ולכן נקרא המשפט פרדס שהוא טיול ושמחה (אבל שם, שזהו, בעבור שהוא דבר מחוייב ומוכרח"ע"ש.

ולהעיר אשר במלך מוכרח גם ענין התענוג – ע"ד מלך ביפיו גר"י.

ה' אלוקיך"⁹, וכי"ב) – כי מה שנוגע כאן (בענין נתינת המשפט והדין) הוא דוקא החביבות מצד זה שישראל הם "נער (ישראל)", בן קטן דוקא.

ולכאורה, איפכא מסתברא: ענינו של "משפט" – שופטים ושוטרים תתן לך – שייך לגדלות בכלל, ובפרט לגדלות בשכל, בלשון הרמב"ם¹⁰, "אין מעמידין בסנהדרין . . אלא אנשים חכמים ונבונים"¹¹ מופלגין בחכמת התורה בעלי דעה¹¹ מרובה . . שנאמר¹² והתיצבו שם עמך בדומין לך (למשה) בחכמה כו'".

ב. ויש לומר הביאור בכל זה:

כפשטות נראה, ששייכות ישראל ל"משפט" (דין) דוקא, אינה במדה רבה כל כך כשייכותם לשאר עניני תורה ומצוות. דאע"פ ש"מגיד¹³ דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו – אלו הדינין¹⁴ – לישראל (דוקא)", הרי אף "אומות העולם¹⁵ נצטוו על הדינין שהיא אחת משבע מצוות שנצטוו בני נח", ומה שנאמר¹⁶, "ומשפטים בל ידעום", לא קאי אלא¹⁴ על "דקדוקי הדין".

וזהו שבא ר' לוי להשמיענו, דאדרבה: ל"משפט" נודעת חביבות

(9) תצא כג, ו.

(10) הל' סנהדרין רפ"ב.

(11) חב"ד – ועד"ז בכ"מ ברמב"ם (ראה הנסמן

בלקו"ש חכ"ג ע' 86 הערה 49).

(12) בהעלותך יא, טז.

(13) תהלים קמז, יט.

(14) תנחומא פרשתנו א.

(15) ל' התנחומא שם. וראה סנהדרין נו, סע"א ואילך. ולהעיר מהשקו"ט אם ב"ג מצווים לדון בפרטי הדינים כמשפטי התורה (ראה אנציקלופדי' תלמודית ערך ב"ג (ע' שנה). וש"נ).

(16) תהלים שם, כ.

גלגלות ולהודיע לכל העם הוראה ברורה בדיני ומשפטי התורה, אלא יש להם (גם) תוכן ותפקיד לעצמם.

וכמו שמתאר הרמב"ם²² את מהות בית דין הגדול שבירושלים – שהוא העיקר והיסוד של כל השופטים, אשר „בכל שעריך“²³ – ש„הם עיקר תורה שבעל פה והם עמודי ההוראה ומהם חק ומשפט יוצא לכל ישראל“.

בדברי הרמב"ם הללו ישנם ג' פרטים (ושלבים)²⁴ בנוגע לתפקיד בית דין הגדול: א) „הם עיקר תורה שבעל פה“ – ד„עיקר תורה שבעל פה“ הוא ענין נפרד ונוסף על היותם „עמודי ההוראה“ (דהיינו לא תורה כהוראה בלבד, אלא גם – לימוד והבנת התורה)²⁵. ב) „והם עמודי ההוראה“ –

וסוג משפט מיוחד זה – א) ניתן לישראל דוקא, ב) והוא קשור לזה שחביבותם של ישראל אצל הקב"ה היא בדוגמת האהבה לבן קטן דוקא – „נער ישראל ואוהבהו“, כדלקמן.

ג. וההסברה בזה:

בכללות ענין המשפט ישנם ב' פרטים, ובלשון הכתוב – שופטים ושוטרים: „שופטים – דיינין הפוסקים את הדין, ושוטרים – הרודין את העם אחר מצותם. . עד שיקבל עליו את דין השופט“²⁶.

בהשקפה ראשונה נראה, שהשופטים אינם אלא „אמצעי“ על מנת שמשפטי התורה יהיו ברורים וידועים ואפשר יהי' לקיימם בחיי האדם: פעמים שיש ספק מהו משפט התורה, ואזי יש צורך ב„שופטים“ – דיינים המבררים את פסק דין התורה; וכן ב„שוטרים“, שענינם לבצע את פסק הדין והמשפט בפועל „עד שיקבל עליו את דין השופט“.

ולפי זה נמצא, שהשוטרים הרי הם (בפרט מסוים²¹) עיקריים יותר מן השופטים, לפי שהם פועלים (את העיקר והתכלית) – „שיקבל עליו את הדין“.

אלא שע"פ ענין ה„שופטים“ כפי שהוא מבוואר בתורה, ענינם אינו רק

20) ל' רש"י ריש פרשתנו. וראה תנחומא פרשתנו ב. רמב"ם ריש הל' סנהדרין. וראה לקו"ש חל"ד ע' 98 ואילך.

21) אף ששופטים חשובים יותר משוטרים, כי השוטר הוא רק שליח השופט (ראה רא"ם וגו"א ריש פרשתנו) – מ"מ בנוגע להעיקר והתכלית (קיום הדין בפועל), הוא יותר בשוטרים מבשופטים (ראה תנחומא שם).

22) ריש הל' ממרים.

23) ראה פרשתנו יז, ח (ובפרש"י ד"ה דברי ריבות). ולהעיר גם מספרי עה"פ בכל שעריך – להקיש כו. רמב"ם הל' סנהדרין פ"א ה"ג: קובעין בתחלה כו. שם ה"ח. ועוד.

24) ע"פ מ"ש הרמב"ם בהלכה שלאח"ז, דמה שלמדו „מפי השמועה“ הוא „תורה שבעל פה“; „מפי דעתם באחת מן המדות כו“ נק' „משפט“; ו„על פי התורה אשר יורד“ קאי על „התקנות והגזירות והמנהגות שיורו כו“ –

יש לומר לכאורה, שזוהי ג"כ כוונת הרמב"ם כאן בג' לשונות אלו: „עיקר תורה שבע"פ“ – מה שלמדו מפי השמועה (קבלה איש מפי איש); „עמודי ההוראה“ – תקנות גזירות ומנהגות; „חוק ומשפט יוצא כו“ – מה שלמדו באחת מן המדות כו.

אבל משינוי לשון הרמב"ם – „עיקר תורה שבעל פה“ . . עמודי ההוראה . . חוק ומשפט יוצא לכל ישראל“ (שבדאי אינם סתם מליצות) משמע שכוונתו (עכ"פ – גם) להמבואר בפנים.

25) ראה הקדמת הרמב"ם לט' היד בתחלתה: כל המצות . . בפירושן ניתנו. והמצוה זו פירושה

להם ניתנה התורה שבכתב, כדי שילמדוה, יפרשוה ויבארוה – תורה שבעל פה: יש בכחם לא רק לברר ולפרט דין בתורה, כי אם (כמובן, ע"פ כללי התורה) לחדש בתורה²⁹;

ובכל זה הנה „לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל“³⁰.

וזהו כוונת המדרש „מכל מה שבראתי איני אוהב אלא את הדין“ ושהקב"ה נתן את המשפט והדין לישראל: אין מדובר כאן אודות התפקיד לעשות דין ומשפט בכלל (אשר ישנו גם בבני נח), אלא על החידוש ד„משפט“ – השכל והחכמה³¹ בתורה שבע"פ, דענין זה במשפט אינו כדי לדעת את המעשה אשר יעשה, עבור העולם, כי אם זהו דבר הנעלה (וממילא אהוב יותר למעלה), „מכל מה שבראתי“³², ודבר זה ניתן לישראל, כנ"ל.

(29) ראה בארוכה המשך תרס"ו שם (ע' שפג ואילך. ע' תד ואילך).

(30) פרשתנו יז, יא. וראה ספרי ופרש"י שם: אפילו אומר לך על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין. וראה לקו"ש ח"ה ע' 127 (ובהנמטן בהערה 26 שם). ולהעיר גם מנתיבות עולם (להמהר"ל) נתיב התורה פ"א: החכמים הם עצם התורה. ע"ש. ואכ"מ.

(31) ראה פרדס (הובא באוה"ת ריש פרשתנו. סד"ה שופטים ושטרס"ם תער"ב (בהמשך תער"ב ח"א)) דהספירות כולם נקראו שופטים מצד הבינה.

(32) ע"פ המבואר בפנים יומתק השינוי בלשון המדרש בין המשל להנמשל – בהמשל אומר „שהיו לו בנים הרבה והי' אוהב את הקטן יותר מכולן והי' לו פרדס כו' אוהבו יותר מכל מה שהי' לו“, ואילו בהנמשל אומר „איני אוהב אלא לישראל.. איני אוהב אלא את הדין“,

כי בהנמשל, ענין ה„פרדס“ שבמשפט ה"ה

הענין דבירור הלכה למעשה שבתורה, הוראה לפועל. ג) „ומהם חק ומשפט יוצא לכל ישראל“ – התפקיד שהוראות בית הדין יתפשטו (ויגיעו בפועל) לכל ישראל²⁶.

ד. וזהו החילוק בין ענין ה„שופטים“ כפי שהוא בישראל לענין זה כפי שהוא בבני נח, „להושיב דיינין ושופטים בכל פלך ופלך“²⁷ – חילוק עיקרי בעצם מהותם:

בבני נח, תפקיד השופטים הוא רק „לדון בשש מצות אלו ולהזהיר את העם“²⁷; הדינים ניתנו להם מן המוכן, בשלימותם²⁸; אלא שכיון שלא כל אחד ואחד יכול בעצמו (בשכלו) לכוון לדין לאמתו, או שאין עתותיו פנויות לזה וכו', על כן יש הכרח בדיינים ושופטים הלומדים את הדינים ומודיעים את הדין המתאים לנדון (וכן מוטל עליהם להשתדל שהדינים יתבצעו בפועל – „להזהיר את העם“).

משא"כ אצל בני ישראל ענין השופטים הוא לכל לראש – „עיקר תורה שבעל פה“.

. . ומצה זו היא הנקראת תורה שבעל פה. וראה צפע"ג שם.

(26) להעיר מהחילוק בין לאסוקי שמעתא אליבא דהלכתא, ופ"ד בנוגע לפונטל – ראה ב"ב (קל, ב) אין למדין הלכה לא מפי למוד כו' עד שיאמרו לו הלכה למעשה (ראה רשב"ם שם. לקו"ש ח"ד ע' 50). רמב"ם הל' ממרים פ"ג ה"ו. וראה בארוכה המשך תרס"ו (ע' שצ ואילך. ע' תו ואילך).

(27) לשון הרמב"ם הל' מלכים ס"ט – מטנהדרין שם, ב.

(28) להעיר מרמב"ם הל' מלכים (פ"י ה"ט): אין מניחין אותן לחדש דת כו' יעמוד בתורתו לא יוסיף ולא יגרע.

ועד"ז בנמשל בנוגע לישראל: ישנה חביבות לישראל מצד היותם, עם חכם ונבון³⁷; אבל האהבה העצמית של הקב"ה לישראל היא מצד העצם שלהם (ללא ה"כיסוי" של מעלותיהם וכיו"ב) – זה שהם "נער ישראל".

ובעבודה – דבר זה ניכר בגילוי בישראל בשעה שהם מקטינים עצמם³⁸ ועומדים בביטול – "ממעטין עצמכם"³⁹ – ומצד זה נעשים ישראל "בעה"ב" כביכול על התורה.

ומטעם זה שייכות המשפט לישראל היא בעומק ובתוקף יותר מבשאר עניני תורה ומצוות, לפי שבהתהוות וחדוש המשפט באה לידי ביטוי ה"מעלה העצמית" דישראל, שהם מהות אחת כביכול עם הקב"ה, אלקי ומלך⁴⁰ המשפט.

ובזה מובן גם מה שהביא המדרש משל למלך דוקא – לפי שבנמשל, מקבלים ישראל (לא דבר חביב סתם, אלא) דבר שיש רק ביכלתו של מלך לתת – את ה"בעלות" על המשפט, הבאה (כנ"ל) מאלקי ומלך המשפט.

ו. ענין הנ"ל בנוגע ל"משפט" – בהיותו ענין כללי דכל (ובכל) התורה ומצוותי' – יש מענינו בקיומה של כל מצוה, על ידי כל אחד ואחת. והביאור:

ובהוצאת תנשא" – ע' תקעז. וראה לקו"ש חכ"א ע' 20 ואילך (וש"נ). וראה שם הערה 6.

(37) ואתחנן ד, ו.

(38) ראה גם לקו"ש שם ע' 21.

(39) חולין פט, א. וראה גם פ"י מהרז"ו למד"ר

שם.

(40) ומלך מחדש משפטים (רמב"ם הל' מלכים ספ"ג. שם פ"ד) ועיין מהר"ן חיות בס' תורת נביאים פ"ז (דין מלך ישראל). ואכ"מ.

ה. עפ"ז יובן גם הטעם שהדבר קשור לחביבותם של ישראל בתור "נער ישראל" דוקא³³:

מה שנוגע בענין בירור ההלכות שבתורה הוא בעיקר³⁴ הגדלות בשכל וחכמה, כנ"ל, ואילו "מסירת" הקב"ה את התורה, כביכול, (לשופטי) ישראל, באופן שהם "עיקר תורה שבעל פה" – אינה מצד מעלתם בשכל וחכמה, אלא משום שישאל וקודשא בריך הוא כולא חד³⁵, היינו שישאל הם, כביכול, מציאות אחת עם הקב"ה, עם נותן התורה.

והמשל על זה הוא החביבות דבן קטן דוקא. אהבת האב לבן קטן אינה שייכת למעלות הבן (ובפרט – הגלויות) (שהרי עודנו קטן), אלא מצד היות שניהם (האב והבן) עצם אחד³⁶.

שלא בעד* לשאר עניני הבריאה (ולא רק שהוא יותר אהוב מהם). וכן (בנמשל) זה שישאל הם "נער" . ואוהבהו" (כדלקמן סעיף ה) אינו בערך לשאר כל האומות.

(33) בהבא לקמן – להעיר (בא"א קצת) מאוה"ת פרשתנו ע' תתיט ואילך. סד"ה שופטים תער"ב הנ"ל.

(34) אף שצ"ל גם ענין הביטול, ואדרכה – הטעם שקבעו הלכה כב"ה ולא כב"ש (אף שב"ש "מחזדי טפיי" – יכמות יד, א), הוא "מפני שנוחין כו' ולא עוד אלא שתקדימין דברי ב"ש לדבריהם" (עירובין יג, ב) – ראה בארוכה סה"מ תרכ"ז (ע' רעו ואילך. ע' רצ ואילך). המשך תרס"ו ע' תכב ואילך. לקו"ש חכ"א ע' 115. ועוד.

(35) להעיר גם מלקו"ש חיי"ט ע' 386-7. וראה שם הערה 54.

(36) ראה ד"ה כי נער ישראל תרס"ו (ע' תקנג).

(* להעיר ממעשה מרכבה ומעשה בראשית ש, קוראין אותו פרס"ו דדוקא בו (ולא בשדה) שייך טיול (רמב"ם הל' יסודי התורה פ"ד ה"א), שבתורה ה"ה סודות התורה כו'.

תורה ומצוות. שהרי נתאוו הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, היינו שה"תחתונים" כולם יהיו "דירה" וכלי לאלקות. אבל אם פעולת איש ישראל היא רק ב"נעשה" – עשי, קבלת עול – הנה אע"פ שבזה ניכר הביטול לרצון העליון, הרי אין זה ענין החודר את מציאותו בכל פרטי, ובכללם הכחות הפנימיים:

כדי שתושלם הכוונה ד"דירה בתחתונים"⁴³ לא די בכך שהאדם מבטל את עצמו לרצון העליון, אלא כולו, בכל פרטיו, מוכרח להעשות "כלי" ("דירה") לקדושה, וזהו דוקא כאשר ישנו (גם) "נשמע" (כחותיו הפנימיים), הבנה והשגה.⁴⁴

ז. כשם שישנה מעלה בלימוד (והבנת)⁴⁵ התורה ("נשמע") לגבי קיום המצוות – עד"ז ישנם ב' ענינים בקיום כל מצוה גופא:

כידוע⁴⁶, במצוות יש ב' סוגי כוונות: (א) הכוונה הכללית השווה בכל המצוות (החלק דנוסח הברכה השווה

החילוק בין "שופטים" ל"שוטרים" הוא בדומה לחילוק שבין "נעשה" ל"נשמע": "שופטים" ענינם – "נשמע" – להבין⁴¹ ולהשמיע תורה ומצוות; ואילו "שוטרים" פועלים את "נעשה" – העשי' בפועל, ובכלל זה גם מעשה מלשון כפי'⁴² (בדוגמת השוטרים), ובכללות הרי זה הענין דקבלת עול.

אפשר להעלות על הדעת ש"נשמע" אינו ענין ותכלית לעצמו, כי אם רק מעין הכשר מצוה והכנה, המביא לעשיית מצוות; ועל זה היא ההוראה מהמדרש הנ"ל – שצוה הקב"ה שיהא "נשמע" (שופטים) כעבודה לעצמה.

וזהו גם א' הביאורים בסדר ד"נעשה ונשמע" (נעשה קודם לנשמע) – שאין זה רק עבור ה"נעשה", כדי שהתנועה דקבלת עול תהי' בתקפה ובשלימותה ללא תערובת טעמים שכליים מצד "נשמע", אלא זהו גם עבור ה"נשמע":

כאשר ה"נשמע" בא קודם "נעשה", יתכן שה"נשמע" אינו אלא הכנה והכשרה ל"נעשה" – "לימוד מביא לידי מעשה";

אבל בשעה שה"נשמע" בא אחר ה"נעשה", לאחר שכבר נשלמה העשי' – מובן שה"נשמע" (אינו עבור ה"נעשה", כי אם) הוא עבודה (ושלימות) ותכלית לעצמה.

והטעם בזה – לפי ששלימות החביבות והתענוג דלמעלה היא כאשר ישנה בישראל גם הבנה והשגה בעניני

(43) ועאכ"כ מש"כ בזח"כ (מב, ב. תניא ספמ"ד) "בגין דישתמודעון ליה". ובע"ח (ש' הכללים בתחלתו) "ויכירו גדולתו".

(44) ראה אוה"ת פרשתנו שם: דירה בתחתונים . . . עקב . . . שנמשך האור והשפע ע"י צמצום התורה ומצוות וזהו תכלית רצונו ית'. ובהמשך תער"ב שם (ע' קג): וענין מ"ש שאוהב את המשפט י"ל שזהו מה שיש מעלה בפנימי על המקיף . . . שהמשפט הוא בע"ס. וראה גם לקו"ש שם ע' 22 ואילך.

(45) להעיר שבתושבע"פ צ"ל הלימוד דוקא בהבנה (שו"ע אדה"ז חאר"ח ס"ו ס"ב (ממג"א סוס"ג). הל' ת"ת ספ"ב).

(46) ראה לקו"ת שלח מ, א. עטרת ראש נח, סע"ב ואילך. ובכ"מ.

(41) מל' דבר גו' כי שומע (ש"א ג, ט) וכיו"ב.

(42) ב"י לטויו"ד סרמ"ח. וראה לקו"ת בחוקותי מה, א. ולהעיר מאגה"ק ס"ב (קית, א"ב) בההפך בין "מעשה" ו"עבודה". וצ"ע.

בתחתונים, וזה נפעל ע"י ההמשכה (גם) בפנימיות⁵¹.

ח. אע"פ שבכל מצוה ישנו העילוי ד, "משפט" (מצד הכוונה והתוכן הפרטי שבמצוה זו) – הרי אין זה דומה לעילוי שישנו ב, "משפט" כפשוטו.

שכן⁵² העונג האלקי המלוכש במצוות (כל מצוה וסוג העונג השייך לה) – הוא הארה בלבד מעונג העליון ב"ה, שהוא מיוחד במהותו ועצמותו ית'; והקב"ה בעצמו הרי הוא פשוט בתכלית הפשיטות, ואין שייכת אצלו כל התחלקות כו', אלא שהוא, "מקור התענוגים", ומשם נמשכת, הארה במצות לכל בחי' כמדריגתה".

וזהו החידוש והמעלה ד, "משפט" – "שופטים ושוטרים תתן לך" – שהכוונה בזה היא (לא לענין הפרטי דמשפט, אלא) לענין הכללי בשייכות לכללות התורה ומצוותי' (כנ"ל ס"ד בארוכה). ולכן נאמר על זה, "אני ה' אוהב משפט" – לפי שבוה נמצא בגלוי (לא רק הארה מעונג העליון, כמו בכל מצוה פרטית, אלא) מקור התענוגים, "נתאוה" דעצמותו ית'.

וזהו גם הטעם לכך שענין המשפט ניתן לישראל מצד, "נער ישראל ואוהבהו" – מחמת (המעלה ד) קטנותם וביטולם – לפי שהקשר עם מקור התענוגים אינו⁵³ ע"י עבודה דטעם והרגש העונג, שבה נרגשת מציאות האדם, כי אם אדרבה: דוקא ע"י

(בכל המצוות) – "אשר קדשנו במצותיו וציונו", קיום הרצון העליון, קבלת עול מצוות; ב) הכוונה הפרטית השייכת לתוכן הפרטי ולסגולה המיוחדת שיש במצוה זו – "להניח תפלין" [וכמו: רמ"ח מצוות עשה כנגד רמ"ח איברים⁴⁷ ושס"ה מצוות לא תעשה כנגד שס"ה גידים – וכל מצוה פועלת זיכוך באבר וחלק האדם השייך לה⁴⁸], וזהו ענין של טעם ודעת.

החילוק בין ב' כוונות אלו קשור לב' הענינים שבמצוות⁴⁹: א) רצון העליון ברוך הוא שבמצוות – ברצון אין כל התחלקות, ומצד זה כל המצוות הן בשווה. ב) עונג העליון ברוך הוא (הפנימיות דרצון העליון שבמצוות) – ו, "עונג העליון" שונה הוא בכל מצוה.

[ע"ד⁵⁰ החילוק שבין רצון ועונג בנפש האדם, שברצון אין כל התחלקות, ו(תוקף) הרצון הוא שווה בכל הרצונות; משא"כ בתענוג יש התחלקות, שבכל כח יש מין תענוג משל].

ולכן יש עילוי בכוונה הפרטית דמצוות לגבי הכוונה הכללית⁵⁰ – לפי שבה נמצא עונג העליון ב"ה (ע"ד הנ"ל, ש"נתאוה הקב"ה" דוקא לדירה

47) שכל אבר ואבר אומר לו עשה בי מצוה (הובא בסוף הקדמת סה"מ להרמב"ם, והוא בתנחומא תצא ב, בשינוי ל' קצת).

48) ראה בארוכה לקו"ש ח"ז ע' 412 ואילך. וש"נ.

49) עיין לקו"ת במדבר ית, א"ב. אוה"ת ר"ה (כרך ה) ע' ביקי ואילך. וראה לקמן ע' 179 ואילך.

50) ראה ד"ה אדון עולם תשמ"ג (סה"מ – מלוקט ח"א ע' תלב ואילך) התיווך להמבואר ברוב הדרושים (ראה הנסמן בהערה 46. ועוד) – שהכוונה כללית היא למעלה מהכוונה פרטית.

51) ראה לקו"ש שם ע' 413 ואילך.

52) ראה בארוכה בכ"ז – אוה"ת ר"ה שם.

53) ראה לקו"ת שם ית, ג) והיינו ע"י אני אותיות אין" (וראה בהנסמן שם). וראה אוה"ת שם פ"ד – הובא לקמן בפנים.

מעשיכם" 58, שהוא ענין התענוג; ולאידך, קול השופר מטיל אימה וחרדה 59 (היפך העונג).

ומבאר הצמח־צדק על זה 60, ש"שופר" הוא בחינת "מקור התענוגים" שלמעלה לגמרי מגילוי התענוג, ולכן הוא מטיל אימה וחרדה, משום שגילוי מקור התענוגים קשור עם ביטול ופשיטות כנ"ל.

[וכידוע 61 משל הבעש"ט על קול השופר, שהוא בדוגמת קול פשוט 62 של בנו יחידו של המלך, ש"אביו יכירו בטביעת עין דקלא"].

אמנם מאידך, הנה "שופר" מלשון תענוג, להיותו מקור התענוגים שממנו נמשכים כל מיני תענוג.

וזהו ע"ד המבואר במדרש בנוגע למשפט – שופטים ושופרים תתן לך – שישנה בזה המעלה ד, אני ה' אוהב משפט, ולכן הדבר קשור לישראל כפי שהם באופן ד, נער ישראל ואהבהו, כנ"ל.

58) ל' המדרש – ויקר' פכ"ט, ו. מדרש תהלים פא, ד.

59) כמש"נ (עמוס ג, ו) אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו – הובא בטאור"ח (ונ"כ) שם בנוגע לאלול.

60) באוה"ת שם.

61) הובא בהמשך וככה תרל"ז פרק ע.

62) בהמשל שם אומר "קול גדול", אבל נמשל אומר "קול פשוט". וראה בארוכה סידור ד"ה להבין ענין תק"ש ע"פ כוונות הבעש"ט (רמד, ג ואילך) דענין של תק"ש הוא קול פשוט המעורר הפשיטות דלמעלה.

(* ומסתבר שגם בהמשל הכוונה לקול פשוט, שהרי "מחמת אריכות הזמן שכח גם לשון מדינתו", והמלך מכירו (רק) ע"י קולו.

פשיטות מתקשרים עם הפשיטות שלמעלה 54.

ט. פרשת שופטים נקראת לעולם בתחילת חודש אלול

– ברוב השנים שבת פ' ראה חלה עדיין בחודש מנחם אב – בשבת מברכים אלול; ואפילו כשחלה בראש חודש אלול, הרי זה ביום הראשון דראש חודש (ל' מנחם אב), ואילו א' אלול חל תמיד בפ' שופטים –

מובן אפוא, שהענין הנ"ל בנוגע לשופטים שייך במיוחד לחודש אלול, אשר א' ממנהגי ישראל לחודש זה (החל מא' אלול 55) הוא תקיעת שופר דאלול 56:

בנוגע לענין השופר מצינו ב' קצוות 57: "שופר" הוא מלשון "שפרו

54) ע"ד מאמר הבעש"ט (כתר שם טוב בהוספת סקנ"ד (ואילך). וש"נ) דפשיטות העצמות מתגלה בהפשיטות דאיש פשוט.

55) ראה הדיעות בזה בנ"כ הטושו"ע או"ח סתקפ"א. ואנו אין לנו אלא הוראת נשיאנו כ"ק מו"ח אדמו"ר (היום יום אדר"ח אלול) שביום השני דר"ח אלול מתחילין לתקוע, וביום הראשון תוקעין (רק*) להתלמד.

56) וכ"ה בנוגע ההוספה בתהלים (ג"פ ליום). משא"כ אמירת לדוד ה' אורי גו' – שמתחיל בא' דר"ח אלול. אבל להעיר, שב' ענינים אלו נמשכים גם בחודש תשרי, משא"כ שופר דאלול (ואף שישנו בר"ה – ה"ה סוג אחר לגמרי בתקיעות*) ואכ"מ.

57) ראה בכ"ז – אוה"ת שם פ"ב ופ"ד. ולהעיר מאוה"ת (יהל אור) תהלים ע' רצב.

(* אלא שבפנימיות הענינים, זה שתוקעין להתלמד באדר"ח אלול הוא התחלה של ענין השופר – ראה בארוכה לקו"ש חל"ד ע' 95 ואילך. (* אף ש"ל ששייכים זל"ז – ראה לקו"ש ח"ט ע' 129 ואילך. שם ע' 317 בהערה.

וע"י ענין ה"משפט" (שלימות הדין בכלל) נפעל (כסיום המדרש), אשר "מריד אני גואל אתכם גאולה שלימה"⁶³.

(ממאמר ושיחת ש"פ שופטים תשכ"ז.
ד"ה יו"ט של ר"ה תשמ"ב*)

63) ראה סד"ה שופטים תער"ב בביאור סיום דברי המדרש (דבזכות המשפט "אני . . משרה קדושתני ביניכם . . מיד אני גואל אתכם גאולה שלימה") – כי ע"י המשפט ממשיכים עצמות אוא"ס. ע"ש. וראה לעיל סעיף ח.

(* נדפס כולו בסה"מ מלוקט ח"א ע' תכא ואילך).

